

Gemakkelijke planten in mijn omgeving (8, slot)

Tekst en foto's Bert Lemmens

Vanmorgen zijn enkele imkers uit de omgeving planten komen halen voor hun bijenweide. Ik heb me een aantal uren nuttig gemaakt op de landelijke natuurwerkdag. In de loop van de middag kwam ik thuis, met nog een temperatuur van 20°C. Het was nota bene 7 november. Het gezoem van de bijen op de klimop was zo luid dat het een zwerm leek. De bijen tolden ook nog eens rond in de herfstkrokussen, wat deze dag een gouden randje gaf.

Ik dacht aan enkele weken geleden, toen ik het woonhuis van Anna Ceelen bezocht, dat met Europese subsidie is opgeknapt. Zij was in 1595 het laatste dodelijke slachtoffer van een reeks heksenprocessen. Ze stierf aan de martelingen, nog voordat ze op de brandstapel kon belanden. Het is ironisch dat haar huis is opgeknapt terwijl het kasteel waar ze gefolterd werd een ruïne is. Het was deze ruïne, al klinkt dat misschien gek, die voor weer zo'n dag met een gouden randje zorgde. De ruïne is inmiddels geheel begroeid met klimop en na een aantal dagen mooi weer bleken er zoveel bijen op te vliegen, dat het voor een dertigtal bijeneters zo'n feestmaal was dat ze daar enkele dagen bleven foerageren. Een vriend van mij vroeg zich af of dit niet ten koste van de bijenvolken ging. Ik heb hem gerust gesteld. In het veen kijkt men niet op een turfje.

De verticale tuin

Deze laatste aflevering wil ik besteden aan enkele planten die je tegen gevels kunt laten groeien. Ik denk daarbij niet aan al die kunstgrepen zoals die enkele jaren geleden op de Floriade in Venlo te zien waren, maar gewoon aan struiken die met hun wortels in de aarde mogen staan en zeer geschikt zijn voor bijen en andere insecten.

(Sier)Appelboompjes (*Malus*, rozenfamilie)

Heb je bijvoorbeeld een muur als erfafscheiding, dan zijn er tal van mogelijkheden om die te vergroenen.

Sierappelboompjes behoren tot mijn favorieten. De reden hiervoor is dat ze natuurlijker overkomen dan coniferen, niet hard groeien, gemakkelijk te vormen zijn tot 'platte bomen' en weinig onderhoud vragen. Meestal dragen ze elk jaar goed en vormen voor alle insecten in het voorjaar een goede bron van nectar en stuifmeel. Dit goede insectenbezoek leidt ertoe dat er in het najaar een massa aan kleine appeltjes hangen, waardoor veel vogels mijn tuin aandoen om een appeltje mee te pikken. Dus zit je aan de straatkant, neem enkele tegels eruit, doe een zak goede potgrond in het plantgat en plant een appelboompje. Geen enkele gemeente zal er bezwaar tegen maken wanneer je meehelpt verstening tegen te gaan.

Dwergmispel of *Cotoneaster* (*Cotoneaster horizontalis*, rozenfamilie)

De *Cotoneaster horizontalis* werd in het verleden veel aangeplant in gemeenteplantsoenen omdat het zo'n gemakkelijk plant is. Momenteel is men er terughoudender mee geworden omdat de plant zichzelf gemakkelijk uitzaait. De stichting Floron, die zich bezig houdt met de inheemse wilde flora, rekent deze plant inmiddels tot de invasieve soorten. Maar toch zie ik liever deze plant in de berm dan die ongeremd groeiende brandnetels, door het uitspoelen van mest. Door zijn groeiwijze is het bij uitstek een plant die u tegen een verticale wand kunt planten, ook al doet de naam anders

vermoeden. Zelfs de tuinaarde die de appelboom nodig heeft, kunt u zich besparen. Loop eens door uw dorp of stad en wellicht ziet u de zaailingen staan tussen de trottoirtegels op plaatsen waar niet veel gelopen wordt. U hoeft ze dus niet eens te kopen! Gewoon voorzichtig uittrekken en tegen het huis plaatsen. De gemeente en de plant zullen u dankbaar zijn. Alleen snoeien om te plant een beetje te begeleiden verder gewoon laten groeien en ook deze plant is voor insecten en vogels een tafeltje-dek-je.

Vuurdoorn (*Pyracantha*, rozenfamilie)

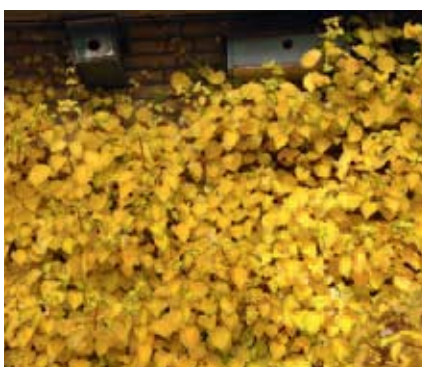
Weinig struiken zijn zo veelzijdig inzetbaar als de vuurdoorn. Je kunt hem als solitaire stuik in je tuin plaatsen, als leistruik tegen een muur en als haag voor afscheiding. Door zijn dorens komen weinig dieren door zo'n haag. De plant verdraagt snoeien zeer goed en hij kan op elke grond groeien. De bessen kunnen geel tot oranje-rood zijn en zijn ook weer zeer gewild bij vogels, mits je niet van die soorten plant die zodanig gemanipuleerd zijn dat vogels ze niet meer lusten. De bloemen zijn wit en worden door bijen en andere insecten zeer goed bevoogd. Als u hem tegen een muur plant die grenst aan de openbare ruimte, moet u hem wel zeer plat snoeien om geen gezeur te krijgen van voorbijgangers die in een doorn zijn blijven hangen.

Klimhortensia (*Hydrangea*, hortensiafamilie)

De drie eerder genoemde planten laten zich door vormen en snoeien goed geleiden tegen een verticale wand. De klimhortensia kan dat zelf wel. Wanneer de plant eenmaal 'den aard' heeft groeit hij gemakkelijk en kan hij best tot zeven meter hoog worden. Zelf heb ik er een op het westen en een op het oosten tegen de muren van mijn huis staan. Beide bereiken, wanneer ik dat toe zou laten, gemakkelijk de nok van het dak. Opvallend is wel dat de plant op het oosten meer bloemen draagt dan de plant op het westen. De bloemschermen bestaan uit steriele en fertiele bloemen. De steriele bloemen zijn mooi en opzichtig, zo van 'hier ben ik'. Tegen een insect zegt de fertiele bloem: 'Ik ben niet zo mooi, maar wel lekker!' De bijen vliegen dan ook massaal op deze plant. Wat ik verder zo leuk aan deze plant vind, is dat hij een broedplaats biedt aan (tortel)duiven, merels, roodborstjes, heggenmussen, lijsters, enz. Wil de plant eenmaal groeien, dan is terugsnijden in hoogte vrijwel elk jaar nodig. In diepte, ten opzichte van de muur, moet dit elke vier à vijf jaar gebeuren. Het resultaat is een jaar geen of weinig bloemen, maar dat weegt niet op tegen al die andere jaren dat deze plant wel bloeit. Ik vind het een knuffelplant.

Bosrank (*Climatis vitalba*, ranonkelfamilie)

Zo'n vijftig jaar geleden reed ik regelmatig naar Zuid-Limburg om de flora daar te bestuderen. Jaloers was ik op wat ze er hadden in vergelijking met Brabant. Natuurlijk nam ik ook zaden mee van de bosrank en plantte die in mijn tuin. Nu vijftig jaar later verwensen mijn IVN-collegae mij, omdat in onze omgeving de plant ook invasief is. Ik houd maar wijselijk mijn mond. De clematis heeft zijn areaal de laatste vijftig jaar in elk geval uitgebreid naar het noorden. Ook zonder mij. Wat maakt de plant zo interessant? Zijn late bloei, zijn drachtwaarde, zijn groei-kracht en de tevredenheid van de plant met zijn omgeving. Snoei hem ieder jaar terug tot aan de grond en hij groeit en bloeit prachtig. Bloembinders

verzamelen de zaadstrengen en zelf gebruik ik de ranken om manden van te vlechten. Ook voor deze plant geldt: niet kopen. Er zijn er genoeg te vinden als je rondkijkt.

Klimop (*Hedra helix*, klimopfamilie)

De bosrank is een niet te temmen plant, maar de klimop kan er ook wat van. Gemakkelijk kan de plant vierkante meters aarde bedekken. Zodra hij een object gevonden heeft, gaat hij naar boven om door te groeien en volwassen te worden. Zodra de plant hoog en oud genoeg is, verandert het blad (zie foto onderaan). De plant komt in het volwassen stadium en gaat bloemen dragen. Stekken van deze volwassen plant worden verkocht als *Hedera arborescens*, een struikvormige klimop die niet meer rankt en een zeer goede bijenplant is. De klimop op de ruïne in Asten wordt niet jaarlijks gesnoeid en mag volwassen worden. De natuur overwint hier de cultuur.

De cirkel is rond

De viburnums en het stinkende nieskruid uit mijn eerste bijdrage beginnen met knopvorming en zullen over zes tot acht weken bloeien. Hierbij eindigt na een jaar mijn bijdrage aan het blad Bijenhouden. Ik hoop dat ik u heb kunnen meenemen in de eenvoud en de natuurlijkheid van het alledaagse. Ik geef graag de pen over aan een imkercollega die deze rubriek voor een jaar op zijn eigen wijze zal verzorgen om dan door te kunnen geven aan een volgende imker. Als het even kan, van boven de rivieren! ●

Van boven naar beneden:
Appelboompje
Dwergmispel
Vuurdoorn
Klimhortensia
Bosrank
Klimop